

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра загальної екології, радіобіології та безпеки життєдіяльності
Кафедра охорони праці та біотехнічних систем у тваринництві

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет економічний

“ _____ ” _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ПРАЦІ І ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Галузь знань   D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність   D1 Облік і оподаткування
Освітня програма   Облік і аудит
Факультет   економічний
Розробники: Лариса ПІСКУНОВА доцент кафедри загальної екології,
радіобіології та безпеки життєдіяльності, к.с.-г., доцент,
                              Олександр ВОЙНАЛОВИЧ, доцент кафедри охорони
праці та біотехнічних систем у тваринництві канд. техн. наук, доцент

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Дисципліна “Безпека праці і життєдіяльності” є обов’язковою компонентою освітньої програми і складається з двох частин «Безпека праці» та «Безпека життєдіяльності», які охоплюють теорію і практику захисту людини від небезпечних і шкідливих чинників у всіх напрямках людської діяльності, збереження безпеки і здоров’я у довіллі, зокрема й виробничому. Безпека праці охоплює правові норми дотримання працезохоронного законодавства, питання виробничої санітарії та гігієни праці, електро- та пожежної безпеки. Безпека життєдіяльності забезпечує загальну грамотність в галузі безпеки людини щодо: ідентифікації (розпізнавання) небезпек, профілактики ідентифікованих небезпек відповідно до концепції залишкового ризику та дій людей за умов надзвичайних ситуацій, надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасних випадків. Розв’язання зазначених завдань у системі підготовки майбутніх фахівців спрямовано на формування активної позиції з питань забезпечення безпеки та відповідальності за особисту і колективну безпеку в швидкозмінних умовах сучасного суспільства.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>	
Спеціальність	D1 Облік і оподаткування	
Освітня програма	Облік і аудит	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов’язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>	<i>6 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>	<i>4 год.</i>
Лабораторні заняття	<i>- год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	<i>110 год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>4 год.</i>	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета полягає у набутті здобувачами вищої освіти компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також здатність ефективно керувати безпекою праці, враховуючи пріоритет життя та здоров'я працівників над результатами виробничої діяльності, з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду

Здобувачі вищої освіти після вивчення курсу «Безпека праці і життєдіяльності» мають набути комплексних загальнокультурних та професійних навичок з питань безпеки життєдіяльності та безпеки праці, що відповідають їхнім спеціальностям, для ефективного вирішення завдань, пов'язаних із забезпеченням безпеки та здоров'я працівників за умов виробничого довілля та у небезпечних ситуаціях.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню дисципліни «Безпека праці та життєдіяльності»

Відповідно до типових структурно-логічних схем вищої та фахової передвищої освіти України, вивчення зазначеної дисципліни базується на знаннях, отриманих під час опанування **природничо-наукових, загальноосвітніх та правових дисциплін.**

1. Природничо-наукові та базові дисципліни

- Біологія (або Анатомія та фізіологія людини) — надає знання про будову людського організму, його реакції на подразники.
- Хімія — необхідна для розуміння властивостей токсичних, горючих та вибухонебезпечних речовин, а також хімічних процесів під час пожеж.
- Фізика — закладає розуміння дії електричного струму, електромагнітних полів, шуму, вібрації, радіоактивного випромінювання та механічних чинників на людину.

2. Соціально-гуманітарні та правові дисципліни

- Правознавство (Трудове право) — ознайомлює з основами законодавства України, правами та обов'язками громадян, нормативно-правовими актами, регулюванням робочого часу та відпочинку.
- Психологія (Соціологія) — допомагає вивчити «людський чинник», психологічні причини виникнення небезпечних ситуацій.

3. Дисципліни доувзівської чи базової підготовки

- Основи здоров'я / Основи безпеки життєдіяльності — шкільний або коледжний базовий курс, що закладає первинні навички самозахисту, здорового способу життя та домедичної допомоги.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході

професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

Програмні результати навчання:

- ПР 19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.
- ПР 23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

2.Програма та структура навчальної дисципліни «Безпека праці і життєдіяльності» для

–повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовний модуль 1. Принципи забезпечення безпеки життєдіяльності														
Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з БЖД, таксономія небезпек	1	3	1				2	10						10
Тема 2.Статистична оцінка небезпечних і шкідливих чинників для життя людини		4		2			2	10		2				8
Тема 3. Природні загрози та характер їхніх	2	6	2	2			2	4						4

проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.													
Тема 4. Біологічні небезпеки. Інфекційні захворювання.	3	6	2			4	6	2					4
Тема 5. Типові моделі реакцій людей у випадку екстремальних ситуацій		4		2		2	4						4
Тема 6. Техногенні небезпеки та їхні наслідки.	4	8	2	2		4	12		2				10
Разом за змістовим модулем 1		31	7	8		16	46	2	4				40
Змістовий модуль 2. Організаційно-функціональна структура та методологія безпеки													
Тема 7. Хімічна безпека.	5	5	1	2		2	12	2					10
Тема 8. Людина - відкрита біоенергетична та духовно-інформаційна система.	6	7	1	2		4	5						5
Тема 9. Менеджмент безпеки, структура захисту у НС.		6	2			4	12	2					10
Тема 10. Вступ до логарифму надання першої долікарняної допомоги	7	6	2	2		2	5						5
Тема 11. Управління силами та засобами ОГ під час НС.	8	5	2	1		2	10						10

Разом за змістовим модулем 2	29	8	7			14	44					40
-------------------------------------	----	---	---	--	--	----	----	--	--	--	--	----

Змістовний модуль 3. Нормативне регулювання охорони праці та практична організація безпеки праці

Тема 1. Законодавство України про охорону праці	1	8	2	2			4	4				4
Тема 2. Організація служби охорони праці на підприємствах. Відповідальність за порушення законодавства.	2	8	2	2			4	8	2	2		4
Тема 3. Виробничий травматизм, причини, профілактика.	3	8	2	2			4	6		2		4
Тема 4. Шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища	4	8	2	2			4	4				4
Разом за змістовим модулем 3		32	8	8			16	22	2	2		16

Змістовий модуль 4. Правове і нормативне регулювання охорони праці. Практична організація безпеки праці

Тема 5. Основи пожежної безпеки на підприємствах	5	8	2	2			2	4				4
Тема 6. Основи електро безпеки на підприємствах	6	6	2	2			2	4				4
Тема 7. Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку	7	6	2	2			4	4				4
Разом за змістовим модулем 2	28	7	7			14	20					20

УСЬОГО ГОДИН	120	30	30		60	120	6	4		110
--------------	-----	----	----	--	----	-----	---	---	--	-----

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Категорійно-понятійний апарат з БЖД, таксономія небезпек	2
2	Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	3
3	Техногенні небезпеки та їхні наслідки	2
4	Хімічна безпека	2
5	Людина - відкрита біоенергетична та духовно-інформаційна система.	2
6	Менеджмент безпеки, структура захисту у НС	2
7	Управління силами та засобами ОГ під час НС	2
8	Законодавство України про охорону праці	2
9	Організація служби охорони праці на підприємствах. Відповідальність за порушення законодавства.	2
10	Виробничий травматизм, причини, профілактика.	2
11	Шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища	2
12	Основи пожежної безпеки на підприємствах	2
13	Основи електро безпеки на підприємствах	2
14	Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку	3
	Всього	30

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Статистична оцінка небезпечних і шкідливих чинників для життя людини	2
2	Розрахунок біологічного віку та темпу старіння	2
3	Інфекційні захворювання	3
4	Визначення психофізіологічних властивостей людини та вплив їх на безпеку.	2
5	Аналіз небезпеки хронічного отруєння ртуттю.	2
6	Перша допомога при кровотечах	2
7	Перша допомога при різних видах опіків	2
9	Порядок проведення навчання та перевірки знань з охорони праці	2
10	Розроблення текстів інструктажів з охорони праці (вступного, первинного) для окремих професій	2
11	Порядок розслідування нещасних випадків на підприємстві, акт Н-1	2
12	Засоби індивідуального захисту працівників	1

13	Дослідження параметрів мікроклімату у виробничих приміщеннях	2
14	Дослідження рівнів шуму у виробничих приміщеннях	2
15	Дослідження рівня освітленості у виробничих приміщеннях	2
	Всього	30

5. Темы самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Статистична оцінка небезпечних і шкідливих чинників для життя людини	4
2	Розрахунок біологічного віку та темпу старіння	4
3	Інфекційні захворювання	4
4	Визначення основних психофізіологічних властивостей людини та їх вплив на безпеку	4
5	Аналіз безпеки хронічного отруєння ртуттю	4
6	Розрахунок мікроклімату закритих приміщень	4
7	Біоритми та їх роль у збереженні здоров'я людини	4
8	Порядок дій при виникненні надзвичайних ситуацій	4
9	Розслідування нещасних випадків невиробничого характеру.	4
10	Розслідування нещасних випадків виробничого характеру.	4
11	Вимоги до якості харчових продуктів. Раціональне та здорове харчування	4
12	Підготовка для виступів на семінарах, круглих столах, наукових конференціях	6
13	Написання рефератів і доповідей	8
14	Підготовка до підсумкової атестації.	2
	ВСЬОГО	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт, проектів;
- самостійне опрацювання робіт в ельорні:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4465>

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;

- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1 Розподіл балів за видами навчальної (БЖД)

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1 (Безпека життєдіяльності)		
Л.1. Категорійно-понятійний апарат з БЖД, таксономія небезпек. П.1 Тема. Кількісна і якісна оцінка небезпеки. Практичне заняття №.1. Статистична оцінка небезпечних і шкідливих чинників для життя людини <i>Виконання практичної роботи №1 в Ельорні.</i>	ПРН 8,9,10. У тому числі знати основні поняття та терміни дисципліни. Вміти ідентифікувати небезпеки. Розрізняти НС і обсяги заподіяних або очікуваних збитків. Оцінювати рівні небезпек за допомогою імовірнісних структурно-логічних моделей.	- 5
Л.2. Тема . Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки П.2. Тема. Природні небезпеки Практичне заняття №.2 Розрахунок біологічного віку та темпу старіння <i>Виконання практичної роботи №2 в Ельорні.</i>	ПРН 8,9,10. У тому числі класифікувати біологічні небезпеки. Розрізняти патогенні мікроорганізми, пандемії, епідемії, масові отруєння людей.	 5
П.3. Тема. Біологічні небезпеки Практичне заняття №.3 Інфекційні захворювання <i>Виконання практичної роботи №3 в Ельорні.</i>	ПРН 8,9,10. У тому числі класифікувати інфекційні небезпеки. Розрізняти дитячі інфекційні захворювання	 5
Л.3. Тема Техногенні небезпеки та їх наслідки П.4. Тема. Типові моделі реакцій людей у випадку екстремальних ситуацій. Практичне заняття №4	ПРН 8,9,10. У тому числі знати основні поняття та терміни, що стосується техногенної небезпеки. Знати техногенні	

Визначення психофізіологічних властивостей людини та вплив їх на безпеку. <i>Виконання практичної роботи №4 в Ельорні</i>	небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу.	5
Л.4. Хімічна безпека. П.5. Тема. Хімічна безпека. Практичне заняття №5. Аналіз небезпеки хронічного отруєння ртуттю. <i>Виконання практичної роботи №5 в Ельорні.</i>	ПРН 8,9,10. У тому числі розрізняти класифікацію, одиниці виміру факторів хімічної дії джерел техногенних небезпек. Вміти визначати небезпеку отруєння ртуттю.	5
Л.5. Людина - відкрита біоенергетична та духовно-інформаційна система. П.6. Тема. Вступ до логарифму надання першої долікарняної допомоги. Практичне заняття №6. Перша допомога при різних видах опіків <i>Виконання практичної роботи №6 в Ельорні.</i>	Знати основні властивості організму та єдність систем та цілісність організму людини.. Розрізняти та аналізувати різні види імунітету. Вміти проводити СЛР	5
Л.6. Менеджмент безпеки, структура захисту у НС. П.7. Тема. Надання першої допомоги Практичне заняття №7 Перша допомога при кровотечах. <i>Виконання практичної роботи №7 в Ельорні.</i>	ПРН 8,9,10. У тому числі знати соціальні фактори, що впливають на життя людини. Вміти та розрізняти види кровотеч.	- 5
Л.7. Лекція 7. Управління силами та засобами оперативних груп (ОГ) під час надзвичайних ситуацій (НС)	Дізнатися про алгоритм MARCHE та його складові. Вміти надавати психологічну та медичну реабілітацію постраждалого населення.	
Самостійна робота до модуля №1	Виконання самостійної роботи за обраною темою	15
Модульний тест 1		50
Всього за модуль 1		100

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності (ОП)

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 2. Нормативне регулювання охорони праці та практична організація		

безпеки праці		
Лекція за темою 1	ПРН 8,9,10. У тому числі знати основні законодавчі акти України з безпеки праці; основні терміни та поняття. права на охорону праці під час укладання трудового договору.	
Лекція за темою 2	ПРН 8,9,10. У тому числі знати основні права на охорону праці під час укладання трудового договору; перелік документів, що належать до нормативно-правових актів з охорони праці.	
Лекція за темою 3	ПРН 8,9,10. У тому числі знати яким чином здійснюється соціальний захист потерпілих на виробництві.	
Лекція за темою 4	ПРН 8,9,10. Вміти розрахувати показники частоти, важкості травматизму та трудових втрат.	
Лекція за темою 5	ПРН 8,9,10. У тому числі знати методи аналізу виробничого травматизму.	
Лекція за темою 6	ПРН 8,9,10. У тому числі про види відповідальності за порушення законодавства з охорони праці.	
Лекція за темою 7	ПРН 8,9,10. Перелік документів, що належать до нормативно-правових актів з охорони праці.	
Практична робота 8	Виконання практичної роботи на тему: «Порядок проведення навчання та перевірки знань з охорони праці». Опрацювання курсу в Elearn	5
Практична робота 9	Виконання практичної роботи на тему: «Розроблення текстів інструктажів з охорони праці (вступного, первинного) для окремих професій». Опрацювання курсу в Elearn	5
Практична робота 10	Виконання практичної роботи на тему: «Порядок розслідування нещасних випадків на підприємстві, акт Н-1». Опрацювання курсу в Elearn	5
Практична робота 11	Виконання практичної роботи на тему: «Засоби індивідуального захисту працівників». Опрацювання курсу в Elearn	5
Практична робота 12	Виконання практичної роботи на тему: «Методи оцінення параметрів мікроклімату у приміщенні» Опрацювання курсу в Elearn	5
Практична робота 13	Виконання практичної роботи на тему: «Розрахунок мікроклімату закритих приміщень» Опрацювання курсу в Elearn	5
Практична робота 14	Виконання практичної роботи на тему: «Вимірювання рівнів освітленості робочих місць» Опрацювання курсу в Elearn	5
Самостійна робота	Виконання самостійної роботи за обраною темою	15
Модульний контроль	На основі матеріалу з дисципліни ОП	50
Всього за модулем 2		100

Навчальна робота, $(M1 + M2)/2 * 0,7$	70
Екзамен	30
Всього за курс	100

9. Навчально-методичне забезпечення:

електронний навчальний курс навчальної дисципліни на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4465>

1. Піскунова Л.Е. Бондарь В.І., Зубок Т.О. Безпека праці та життєдіяльності: Підручник. Київ, 2022. 396с.
2. Войналович О.В. Засади охорони праці у схемах, таблицях і графіках: навч. посібник. К.: Основа, 2022. 219 с
3. Піскунова Л.Е. Методичні рекомендації для вивчення та проведення практичних робіт з дисципліни Безпека праці та життєдіяльності для студентів, що навчаються за спеціальністю «D1 Облік і оподаткування» та освітньою програмою «Облік і аудит». Київ, 2025. 101 с.
4. Войналович О.В., Мотрич М.М., Єременко О.І., Зубок Т.О. Охорона праці (лабораторний практикум). Навчально-методичний посібник для підготовки фахівців ОС «Бакалавр». К.: НУБіП України. 2024. 312 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Білько Т.О. Домедична допомога на підприємстві: Методичні вказівки щодо проведення ділової гри. Київ, 2023. 18 с.
2. Перша допомога при гострих патологічних та екстремальних станах. Реаніматологія : лекція. Львів, 2023. 13 с.
3. Voinalovych O.V. Basics of occupational safety and health in diagrams, tables and graphs. K. NULES, 2023. 221 p.
4. L.Piskunova; O. Yeremenko; T. Zubok; H.Serbeniuk; Z. Korzh. Scientific and methodological aspects of solid biofuel production 15(1) 2024. 3. processes in compliance with labour protection and environmental safety measures *Polityka Energetyczna*. EPJ – 2022. <https://min-pan.krakow.pl/publikacje> (Scopus);
5. Larysa Piskunova; Tetiana Zubok; Alla Klepko; Kateryna Karabach; Alina Kudryavytska. Agrolandscapes and their role in ensuring environmental security. *Scsentic horizons Journal homepage*: <https://sciencehorizon.com.ua> Scientific Horizons, 27(11), 105-117. DOI:10.48077/scihor11.2024.105 (Scopus).
6. L.E. Piskunova; S. H. Kachmarchyk Features of professional and emotional burnout of academic staff due to the war condition in Ukraine. "Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія" №15 (1). 2024 року. DOI: 10.31548/hspedagog15(1).2024.159-171 УДС: 159.91.6138. 378.17 - <https://humstudios-com-ua.translate.google.com/en/journals/tom-15-1-2024>
7. Л.Е. Піскунова Л.Е, Сербенюк Г.А., Голіченко Н.Б. Вивчення рівня акустичного забруднення та його впливу на життя людини. [https://doi.org/10.31548/biologiya15\(1\).2024.006](https://doi.org/10.31548/biologiya15(1).2024.006) Отримано з Vol. 15, № 1, 2024 Сторінки 73-83
8. Л.Е. Піскунова. Правові аспекти проходження медоглядів працівниками транспортної галузі. Л.Е. Піскунова, Т.О. Зубок, *Machinery &*

Energetics. Journal of Rural Production Research. Kyiv. Ukraine. 2021, Vol. 11, ISSN 2663-1334 (print), ISSN 2663-1342 (online), www.journals.nubip.edu.ua/index.php/Tekhnica.

9. Л.Е. Піскунова, Т.О. Зубок. Актуальність, проблеми та суперечності різних форм дистанційного навчання *Machinery & Energetics. Journal of Rural Production Research*. Kyiv. Ukraine. 2020, Vol. 11, No 2, 81-86 ISSN 2663-1334 (print), ISSN 2663-1342 (online), www.journals.nubip.edu.ua/index.php/